VOERENS BLAEDSJE

België - Belgique
PB 3790
12/3795

nr. 59 — juli, augustus, september 2018

Heem en Natuur Voeren

Zomer

Een regenbui spoelt de wereld om
bomen schudden hun kruinen

aardbeien blinken tussen versregels

een lijster zet ze op toon

Binnen krijtlijnen spelen kinderen hun hinkelspel

om het eerst in de hemel

onder de tuinstoel slaapt de hond

zacht wiegt de vijver het vallende licht

Rita Plattau

474 Zomer
475 Orchideeën in Altenbroek
VOER: Voerense Onroerend-Erfgoed Adviesraad
478 Een boeiend verhaal over de Schans in Moelingen
Een natuurrapport voor elke gemeente
477 Veel belangstelling voor excursies
478 Felicitaties voor Jos Buysen
Het jaar zonder zomer
479 Gezeumers
De beuk van Leon Haccourt
480 Oud-Stuyvekenskerke
481 Moederkoren en ergotisme
Agenda

Voor € 15,- ben je een jaar lang lid!

Het Voerens Blaedsje is het kwartaalbericht van **Heem en Natuur Voeren**.

Secretariaat: Ferdinand Mertens, Veurs 65, 3790 Sint-Martens-Voeren http://www.heemennatuurvoeren.be
secr@heemennatuurvoeren.be IBAN: BE10 7353 5203 4004 BIC: KREDBEBB

Samenstelling en eindredactie: Rik Palmans, Sint-Pieterstraat 7, 3792 Sint-Pieters-Voeren, rik@heemennatuurvoeren.be

Aan dit Blaedsje werkten mee: Jos Buysen, Joost Dewyspelaere, Julien Geelen, Rik Palmans, Rita Plattau, Jos Tuerlinckx, Elza Vandenabeele.

Afgiftekantoor 3790 Voeren, Erkenningsnummer P 303632
Verantwoordelijke uitgever: Rita Plattau, Ketten 13, 3798 's-Gravenvoeren

Orchideeën in Altenbroek

In 2011 werden in het inmiddels afgelopen Europese Life-project *Helianthème* grote herstelmaatregelen doorgevoerd in natuurreservaat Altenbroek. De bovenlaag van de bodem, die sterk vervuild was met fosfaten door overbemesting, werd zo'n 20-30 centimeter diep afgegraven, over een oppervlakte van in totaal 4 hectare. De hoop was dat daardoor weer de ideale condities zouden ontstaan voor de typische fauna en flora van een kalkgrasland, een habitat of biotoop die bijna helemaal verdwenen was in de Voerstreek en aangrenzende gebieden. Met resultaat: dit jaar vonden we ongeveer twintig exemplaren van de Bijenorchis [foto hiernaast] en ook enkele Gevlekte orchissen in Altenbroek. Vorig jaar was er voor het eerst ook al een Bosorchis (waarvan er dit jaar meerdere exemplaren staan). Verwacht wordt dat de aantallen de komende jaren nog zullen toenemen.

Orchideeën zijn de frivole ambassadeurs van topnatuur: vaak zijn ze het resultaat van decennialang natuurbeheer zonder vermesting of verstoring. Ze zijn bijzonder kieskeurig wat hun levensomstandigheden betreft. Als je orchideeën ziet verschijnen in een gebied weet je dat het er goed gaat met de natuur. Voor de mensen die bezig zijn met het beheer van Altenbroek is dat een enorme opsteker.

Naast orchideeën duiden ook andere soorten erop dat het de goede kant uitgaat met de natuurkwaliteit in het reservaat: Grote tijm, Wondklaver, Grote centaurie, Kruipend stalkruid, Duifkruid en Wilde marjolein zijn eveneens verschenen op de afgegraven stukken. Ook typische fauna keerde terug naar de kalkhellingen. De merkwaardigste soort is ongetwijfeld het Klaverblauwtje. Voor deze zeldzame vlinder, waarvan het mannetje diepblauwe vleugels heeft, is dit de eerste grote populatie in Vlaanderen. Ook Boswitje, Geelsprietdikkopje, Zwartsprietdikkopje en vele andere soorten vonden al hun weg naar Altenbroek. Het toont dat grootschalig natuurherstel na enkele jaren mooie resultaten oplevert.

In het kader van het vervolgproject *Life Pays Mosan*, een grensoverschrijdende samenwerking van Natagora (Wallonië), Natuurpunt (Vlaanderen), Natuurmonumenten (Nederland) en het Agentschap Natuur en Bos, zal tot 2020 verder gewerkt worden aan het herstel van een grote oppervlakte aan kalkgraslanden in de Voerstreek en aangrenzende gebieden.

Joost Dewyspelaere (Natuurpunt Beheer)

VOER: Voerense Onroerend-Erfgoed Adviesraad

Op 16 januari 2018 vond de startvergadering van de Voerense Onroerend ErfgoedRaad (VOER) plaats. Doordat Voeren door de Vlaamse regering werd erkend als een gemeente met een belangrijk onroerend erfgoed – denk daarbij aan het kleinschalige, zeer diverse landschap en de talrijke historisch belangrijke gebouwen en andere monumenten –, is de oprichting van zo'n raad verplicht. De raad, die drie keer per jaar vergadert, moet de gemeentelijke overheid advies geven over zaken met raakpunten aan onroerend erfgoed. Hij kan ook knelpunten signaleren en op initiatief een overleg, dialoog of uitwisseling van informatie starten. Tenslotte kan hij ook een rol spelen in het sensibiliseren en informeren van de bevolking.

In de raad zetelen op dit ogenblik: Elza Vandenabeele, Hilde De Pauw, Shanti Huynen, Emmanuel Fafchamps, Eric Rochtus, Jean-Evrard Cabay en Rik Palmans (voorzitter). Niet-stemgerechtigde leden zijn Roland Vanmuysen (secretaris, omgevingsambtenaar van de gemeente), Huub Broers (burgemeester), Veerle Vansant en Tim Vanderbeken. De laatste twee zijn als consulent verbonden aan IOED Oost, de intergemeentelijke dienst die met de nodige expertise dossiers behandelt voor architecten, gemeentelijke overheden en eigenaars van onroerend erfgoed. (Meer informatie op hun website: http://ioedoost.be.)

Rik Palmans

Een boeiend verhaal over de Schans in Moelingen

Er zijn plannen om de historische site van de Schans of Navagne, aan de oever van de Maas in Moelingen, 'zichtbaar en leefbaar te maken in het landschap'. In het kader van dat project, waar zich de gemeentebesturen van Voeren en Eijsden-Margraten achter geschaard hebben, schreef Frank Hovens een boek over de geschiedenis van deze plek: Navagne, een Spaans fort aan de Maas.

Het is een levendige beschrijving van wat er zich in de loop der eeuwen heeft afgespeeld: eerst de verblijfplaats van de lokale heer; later een Spaanse versterking die een belangrijke rol speelde in de talrijke militaire confrontraties rond de vestingstad Maastricht; tot slot een Oostenrijks tolkantoor om de scheepvaart op de Maas te controleren. Ze speelde een laatste keer een rol in de geschiedenis toen de Duitse belegeraars van Luik er in 1914 de Maas overstaken. Het boek is rijkelijk geïllustreerd met kaarten en andere afbeeldingen.

Op het ogenblik dat we dit artikel schrijven, is de exacte prijs nog niet bekend (maar ergens in de buurt van € 20,-). Het boek is te koop op het gemeentehuis in Voeren.

Rik Palmans

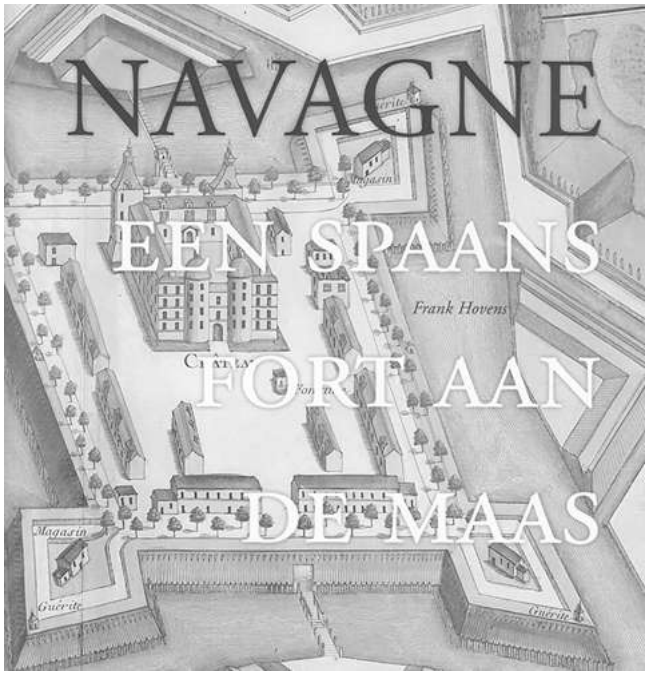

Een natuurrapport voor elke gemeente

Het Provinciaal Natuurcentrum heeft voor elke Limburgse gemeente een 'natuurrapport' opgesteld: een samenvatting van de natuurwaarden, met kaartjes, cijfermateriaal en enige uitleg. Je vindt ze op http://www.provinciaalnatuurcentrum.be/gemeentelijkenatuurrapporten, waar je ze als pdf-bestand kunt downloaden. Voeren staat uiteraard ook in het lijstje.

De kaartjes hebben betrekking op bodemgebruik, gebieden met speciale wettelijke bescherming, biologische kartering en natuurbeheer. Uit de cijfers erbij blijkt dat Voeren wat waardevolle natuurgebieden duidelijk beter bedeeld is dan het Limburgse gemiddelde. Zo bestaat onze gemeente voor 22% uit VEN-gebied, waar het gemiddelde 13% is. De Natura-2000-oppervlakte bedraagt 31%; voor heel Limburg is dat 24%. VEN staat voor 'Vlaams Ecologisch Netwerk': grote aaneengesloten gebieden die de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur moeten vormen. Het zijn gebieden waar planten en dieren bijkomende kansen krijgen. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, … mogen niet in het gedrang komen. Natura-2000-gebieden richten zich op de Europese natuurdoelen, waarvoor een basis gelegd werd door middel van de afbakening van speciale beschermingszones voor habitats en vogels.

Merkwaardig: qua bosoppervlakte scoort Voeren met 19% lager dan het Limburgse gemiddelde van 22,4%. Natuurreservaten nemen 7% in van Voeren (tegenover 3,1% voor heel Limburg). Natuurpunt beheert 126 ha daarvan in Altenbroek; 252 ha staan ingetekend als 'bosreservaat'. In bosreservaten ligt de klemtoon op het toelaten van natuurijke processen of het behoud van bijzondere bostypes. Dat laatste geldt zeker voor een groot deel van onze hellingbossen (zoals die van Veurs op de foto), die inderdaad een bijzonder hoge natuurwaarde hebben.

Rik Palmans

Veel belangstelling voor excursies

De excursie door Elza Vandenabeele op een zonnige zondagochtend in april leidde ons door het dorp van **Sint-Martens-Voeren** en schonk speciale aandacht aan wat er allemaal veranderd is in de laatste decennia. Het meest opvallend is de recentste verandering, de nieuwe Pastoor-Veltmansstraat en de uitgezette bouwplannen voor een woning direct achter de kerk. De nieuwe digitale debietmeter op de Veurs, gevoed door zonne-energie, vervangt de oude waar steeds met de hand de geregistreerde waarden uitgehaald moesten worden. De herinrichting van het kerkhof en de blauwverkleuring van de kerktoren door een fout tijdens schoonmaakwerkzaamheden. De nieuwe wijk met de monopolyhuizen. Maar ook kleine details zoals het boekenruilkastje en al de informatie- en verbodsbordjes eromheen. Verdwenen en ook nieuwe kunstwerken rond het Veltmanshuis, waaronder het borstbeeld van Jaak Nijssen. Voor deelnemers die als nieuweling in de streek meeliepen was het een excursie die misschien niet zoveel aandacht schonk aan de dingen die in een doorsnee excursie door Sint-Martens-Voeren aan bod komen, maar die moet je dan maar in de boekskes van het Toeristische Dienst lezen.

Op een aangename maandagavond in mei gingen we met Jos Buysen op excursie door **Remersdaal**. Eerst bezochten we de Sint-Heribertuskerk en verwonderden we ons over het interieur, de glasramen, oude en nieuwe vaandels en de herrenkamer van de von Fürstenbergs met daarin een wapensteen uit de 16de eeuw van hun illustere voorgangers van Eynatten. Achter de kerk de graftombe van de familie von Fürstenberg, waar zes jaar geleden nog een baron werd bijgezet. Verder bekeken we vooral de boerderijen in en rond het dorp, terwijl we onderweg gingen naar de slakkenkwekerij Sint Heribertus van ons lid Jacques de Bock (foto). Daar gaf hij ons een zeer uitgebreide uitleg over het hoe en waarom hij ermee begon en tot wat het nu geworden is. Vanzelfsprekend leidde het tot de nodige vragen over het leven en het kweken van de slak. De koepeltunnel met de slakkenkistjes en het leslokaal werden door ons op ons trage gemak bekeken. Op de terugweg bekeken we nog wat panden en kwamen langs een theepottenverzamelaar, een imker, de bron en het kerkhof.

De excursie naar de Amerikaanse begraafplaats in **Henri-Chapelle** viel samen met een voetbalmatch van de Belgen op het WK; dus was de belangstelling iets minder groot. Aan de hand van een *self-guided tour* maakten we

een wandeling over het hele terrein, waarbij we stilstonden bij diverse individuele graven en de verhalen die daaraan te linken waren: de moordpartijen in Malmedy en Wereth tijdens het Ardennenoffensief, de geschiedenis van de drie broers Tester, de onderscheidingen met de *Medal of Honour* voor drie militairen die in Henri-Chapelle zijn begraven, ... Speciale aandacht hadden we voor de soldaten die op 12 september 1944 in of vlakbij Voeren zijn gesneuveld: Leonard Hoffman [graf H-11-51], die vlak vóór de grens met Mesch sneuvelde; Wallace Horton [graf H-7-32], die dodelijk werd getroffen aan de Weersterweg in 's-Gravenvoeren; Roy Booher [E-15-76], die de dood vond toen zijn eenheid vanuit 's-Gravenvoeren via Altenbroek oprukte naar Noorbeek.

Een merkwaardig gebruik dat we leerden kennen (zie foto op vorige pagina): soms willen verwanten of anderen een foto maken van een specifiek graf. Om een beter contrast te krijgen tussen de tekst en het witte marmer kunnen ze op het secretariaat van de begraafplaats een zakje met zand van het strand van Normandië (waar de Amerikanen landden op 6 juni 1944) vragen en dat in de gegraveerde tekst uitsmeren. Symboliek met een praktische kant.

Jos Buysen, Rik Palmans

Felicitaties voor Jos Buysen!

Het Belang van Limburg organiseerde een fotowedstrijd rond de vraag: 'Welk gebouw of landschap is voor jou onmisbaar in je gemeente?'. Jos won daarbij de vierde prijs met een foto van een van de laatste noodwoningen die we nog hebben in Voeren en dat nog als dusdanig is te herkennen. Het staat in Kinkenberg, 's-Gravenvoeren.

Het jaar zonder zomer

Foto NASA: de krater van de Tambora

In twee boeken die ik onlangs heb gelezen kwam ik een verwijzing tegen naar het jaar 1816 als het 'jaar zonder zomer'. Pas toen bedacht ik dat er ook in Voeren een herinnering aan dat rampjaar bewaard is gebleven, namelijk in de bijbel uit 1556 die sinds begin 2017 opnieuw eigendom is van de parochie 's-Gravenvoeren (Voerens Blaedsje 54, april 2017, p. 437).

De eigenaar ervan in 1816, Lambert Walpot uit Schoppem, vond dat hij uitgerekend in de bijbel, waarin 'veel wonderheeden beschreven staen, waer meeden den allerhoogsten in het begin der tijden veelen landen en menschen heeft koomen te straffen en te kasteijden', moest noteren wat 'de kasteijdige hand des heeren' de mensen dat jaar aan rampspoed deed toekomen. Uit geruchten allerhande, 'uyt het geluyd der maeren', had hij vernomen dat het elders al even erg was.

Pas in 1920 legden wetenschappers een verband tussen het slechte weer in 1816 en de uitbarsting van de Tambora-vulkaan op het eiland Sumbawa in Indonesië, op 11 april 1815. Het moet de krachtigste vulkaanuitbarsting zijn geweest die ooit door mensen is opgetekend. In 1815 waren nog vooral prachtige zonsondergangen het resultaat van de aswolken en het tot in de stratosfeer uitgestoten zwaveldioxide, maar het jaar nadien daalde de gemiddelde temperatuur, vooral in het noordelijk halfrond, en verslechterden de weersomstandigheden dramatisch.

Niet alleen de uitbarsting zelf maar ook dat slechte weer – door de gevolgen die het had voor de landbouw en dus ook voor de voedselvoorziening – veroorzaakten tienduizenden doden overal ter wereld. Zouden we er met onze moderne technologie in slagen het er beter af te brengen bij een herhaling van een dergelijke natuurramp?

Rik Palmans

Gezeumers

Opgelet voor de Aziatische hoornaar

In 1917 is deze hoornaar in Nederland gezien. In Frankrijk was hij al langer, dus moet hij ook bij ons voorkomen. Een invasieve soort die op honigbijen en vliegen jaagt om zijn larven te voeden. Zoals de gewone hoornaar steekt hij alleen als zijn nest verstoord wordt. Maar een probleem voor bijenhouders!

Om hem te herkennen: de grootte van een gewone hoornaar maar anders gekleurd. De exoot heeft een zwart borststuk, een zwart achterlijf met achteraan een brede oranje band en tweekleurige poten.
(Natuurhistorisch Maandblad, februari 2018)

Voor belangstellenden gratis te bekomen: veel oudere nummers van

Traditie (Ned.)
Grueles (Gronsveld)
Ons Heem (Heemkunde Vlaanderen)
Im Göhltal
Het Graafschap Loon
Publications (Ned. Limburg)
Nederlandse volkskundige bibliografie

Af te halen op Veurserveld 4 in Sint-Martens-Voeren, na afspraak elza.vandenabeele@skynet.be.

'Ik ben een voorstander van intensieve landbouw, hij is zelfs essentieel voor de biodiversiteit'

Niet de eerste keer dat we dat vernemen. De redenering is: als alle aardbewoners genoeg willen te eten hebben en de landbouw is extensief dan gaan alle natuurgebieden er aan. *(Thomas Chris, Erfgenamen van de Aarde, uitg. Nieuw Amsterdam)*

Elza Vandenabeele

Op deze foto staat Leon Haccourt, de man van Jetteke van Veurs, fier naast een beuk die hij zelf met de hand geveld heeft (maar duidelijk niet alleen met een bijl; de sporen van een zaag zijn zichtbaar). Hij was houthakker van beroep, werd ingehuurd waar men hem nodig had. Zie hierover meer in het Jaarboek (d'r Koeënwoof) van 2017.

De beuk stond 'ergens op Sintjanserd aa', zeg maar in de buurt van de gewestweg ter hoogte van Rulen. Jetteke weet het niet zo juist. 1954?

De beuk was gekocht door houthandelaar Zimmermann van Goé. Daar hing een foto van het transport, zo speciaal was deze beuk. Achter op de foto staat de naam van de fotograaf: Lucien Géron van Aubel (1922-2017).

Deze foto hangt vergroot, ingekaderd, in de verbruikersveranda van de herberg 'bij Jetteke' in Veurs.

Elza Vandenabeele

Oud-Stuyvekenskerke

Elk jaar vindt een nationale herdenkingsplechtigheid plaats aan het Onze-Lieve-Vrouw-hoekje bij Diksmuide. In de deelgemeente die vroeger Oud-Stuyvekenskerke heette stond een oude bouwvallige parochiekerk die in 1870 afgebroken werd, op de oude westtoren na. De huidige dorpskern, met een nieuwe kerk, werd een tweetal kilometer noordelijker gebouwd. Oud-Stuivekenskerke is een beschermd oorlogsoord dat het in de Eerste Wereldoorlog bijzonder zwaar te verduren kreeg. Het kleine licht verheven eiland in het vlakke polderland, met de uitkijkpost in de kerktoren, werd een belangrijke vooruitgeschoven stelling van het Belgische leger, de zogenaamde 'Grote Wachtpost Oud-Stuv'.

Op die plek sneuvelde op 1 juli 1916 een soldaat tijdens een verkenningsopdracht met als doel Duitse krijgsgevangenen te maken. Hij rust op de militaire begraafplaats van Adinkerke . Het grafschrift: Geelen Guillaume, soldat 4e de Ligne, 16-10-1894 – 1-7-1916 , Mort pour la Belgique.

Een snelle check op de 'Bel-Memorial'-site levert nog enkele beelden op, o.a. een foto genomen door Philippe Hamoir in september 2011 (die je ook kunt zien in Aubel in de 'Chapelle Notre-Dame du Perpétuel Secours, tableau d'honneur 1914-1918') en twee gedachtenisprentjes van drukkerij Th. Jonckers uit Aubel.

Ik richtte een schrijven aan het Militair Archief in Evere en adjudant Luc van Weijnen stuurde per kerende een hele bundel informatie uit het Franstalig dossier: 4e RÉGIMENT DE LIGNE, N° 104.59962 de la Matricule, *Père* Pierre-Hubert, *Mère* Bessems Hubertine, *Né à* Vauren-St Martin, le 16 Octobre 1894, *Dernière résidence à* Aubel, *Taille d'*un mètre 661 millimètres, *Profession antérieure* cultivateur, Incorporé comme milicien de 1914, province de Liège, commune de Aubel , le 26-9-1914 au service actif au C.I.1.D.A. Entrée au corps / au front depuis le 24-2-1915.

Nu ik wist dat Guillaume Geelen in Donsart- Aubel woonde maar in Sint-Martens-Voeren geboren werd, ben ik in het Rijksarchief in Hasselt en met de hulp van enkele genealogische vrienden zijn stamboom gaan opzoeken, benieuwd of we eventueel dezelfde voorvaderen zouden hebben.

De vader van soldaat Guillaume Geelen, Joannes Petrus Hubertus Geelen werd op 2-10-1853 geboren in Bemelen (NL), boerde in Sint-Martens-Voeren en Aubel en stierf op 16-02-1927 in Aubel. Hij trouwde met Marie Hubertine Bessems. Grootvader Mathijs Geelen werd op 7-5-1808 geboren in Margraten (NL) en stierf op 12-2-1858 in Bemelen. Hij trouwde op 15-1-1852 in Bemelen met Anna Catharina Willems. De verdere voorvaders zagen allemaal het levenslicht in Margraten en zijn , voor zover ik kon nagaan, niet verwant met mijn Geelen-voorvaderen.

Uit het militair dossier kun je afleiden dat men op het hoofdkantoor van het regiment, 'Le Quartier-Maître du 4e Régiment de Ligne à Bruges', niet eens wist wat de schrijfwijze was van Sint-Martens-Voeren en in welk boerengat dat lag. Erger nog, het militair pensioen van de gesneuvelde, als nalatenschap voor de ouders, werd aanvankelijk geweigerd omdat beide ouders en zo ook hun zoon van Nederlandse nationaliteit waren. Met brieven aan de Minister van Landsverdediging en aan de legerleiding werd hemel en aarde verzet door de toenmalige burgemeester van Aubel en door Hubert Dejalle, een vriend van Guillaume en oudstrijder 4e Linieregiment.

De dappere soldaat Guillaume Geelen die in België geboren werd en heldhaftig streed in het Belgische leger aan de andere kant van het land, kreeg uiteindelijk voor moed en opoffering postuum ereonderscheidingen, een streep brevetten, medailles, oorlogskruis en juwelen en een dotatie van '300 francs'. Voor vorst, voor vrijheid en voor recht.

Julien Geelen

Moederkoren en ergotisme

Augustus 1951, Pont Saint-Esprit – Zuid Frankrijk. Alle kranten blokletterden: ‘De zaak van het vervloekte brood, reeds 300 slachtoffers’. Die personen hadden allen hun brood gekocht bij dezelfde bakker en werden het slachtoffer van ergotisme, een vergiftiging door het eten van producten zoals brood, besmet door moederkoren.

Moederkoren (*Claviceps purpurea*) is een zwam of schimmel , een parasiet van graan- en grassenfamilies. De langwerpige, zwarte knolletjes op de graan- of grasaren zijn niet meer of minder dan een compact *mycelium*, vergroeid met het substraat. Deze *sclerotia* vallen in de vroege herfst op de bodem, waar ze ook overwinteren, en in de lente ontspringen hieruit dan de kleine vruchtlichaampjes. Die verspreiden hun sporen en infecteren de bloeiaren van grassen en granen, waar de schimmel het vruchtbeginsel zal overwoekeren. En de cirkel is rond.

Terug naar Pont Saint-Esprit. Toen men eind oktober 1951 de balans opmaakte telde men zeven doden, vijftig geïnterneerden in psychiatrische instellingen en 250 zieken. De getroffen personen waanden zich omsingeld door vuur en vlammen en ondergingen visioenen van fel gekleurde waanbeelden. Ten einde raad trachtten sommigen zelfs uit de ramen te springen om aan deze angstvisioenen te kunnen ontsnappen.

Ergotisme kan optreden onder twee verschillende verschijningsvormen. Enerzijds als het Sint-Jansvuur of de Sint-Jansziekte. Een samentrekken van de aders veroorzaakt koudvuur of gangreen, waardoor lichaamsuiteinden als vingers of tenen verdrogen en zwart of paars verkleuren. In een volgend stadium vallen die lichaamsdelen gewoonweg af. Anderzijds kent men de brandende ziekte of mal des ardents. Het slachtoffer raakt in een toestand van delirium of hallucinatie. Wekenlange stuiptrekkingen en spastische bewegingen zijn het gevolg van deze kwaal. Men spreekt hier ook van de Sint-Vitusdans, een ziekelijke en onbedwingbare drang tot dansen. Dit bizarre gedrag heeft vroeger menige vrouw naar de brandstapel geleid. Denk maar aan de heksenprocessen van Salem (VS) in 1692.

In de Middeleeuwen richtte ergotisme ware ravages aan bij de bevolking. Deze ziekte werd dan ook meer gevreesd dan lepra of de pest. Een vermindering van de plaag kwam er pas na 1676. Denis Dodart, botanicus, had toen oorzaak én remedie gevonden. Door het zeven van het graan kon men toen moederkoren van 3 tot 4 cm en met een diameter van 7 mm uit de oogst verwijderen. Tegenwoordig zorgen fungiciden in de landbouw ervoor dat vergiftigingen uiterst zeldzaam geworden zijn.

Afgeleiden van moederkoren worden nog steeds gebruikt in de geneeskunde en wel tegen migraine en als wee-opwekkend middel. Vandaar ook de naam ‘moederkoren’. Bij toeval werd in het labo ook de afgeleide LSD ontdekt, een hallucinogene stof getrokken uit alkaloïden, aanwezig in het moederkoren.

Zelf experimenteren met moederkoren is uit den boze, want Sint Vitus, vroeger aanbeden tegen deze kwalen, is reeds lang met pensioen en zal je dus niet meer komen verlossen van de helse visioenen waarin je terecht zal komen.

Jos Tuerlinckx

Agenda

- **woensdag 18 juli**, om 19:00 uur: avondwandeling in natuurreservaat Altenbroek. Vertrek aan café De Wandelaar (Vitschen 46, ’s-Gravenvoeren).
- **donderdag 16 augustus**, om 19:00 uur: avondwandeling van Remersdaal naar het voormalige station van Hombourg. Vertrek aan kasteel Obsinnich (Obsinnich 6, Remersdaal).
- **maandag 3 september**, om 19:00 uur: avondwandeling in het Alsbos in Sint-Pieters-Voeren. Vertrek aan de kerk (Bauwerd) in Sint-Pieters-Voeren.
- **vrijdag 7 september**: lezing ‘Door den oorlog moeten lijden’, over de Voerstreek tijdens de Eerste Wereldoorlog 1914-1918, door Rik Palmans, in het gemeentehuis van Voeren (Gemeenteplein 1, ’s-Gravenvoeren).
- **zondag 9 septembe**r: Open-Monumentendag. In Voeren zal het thema ‘vakwerk’ zijn, toegespitst op het gehucht Veurs (Sint-Martens-Voeren).